

ΤΣΕΖΑΡΕ ΠΑΒΕΖΕ

ΚΟΠΕΛΕΣ ΜΟΝΕΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ

Κ Ε Δ Ρ Ο Σ

Τσέζαρε Παβέζε: *Κοπέλες μόνες*
Τίτλος πρωτοτύπου:
Cesare Pavese: *Tra donne sole*

ISBN 978-960-04-5151-1

Μετάφραση: Στρατής Τσίρκας
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© Για τη μετάφραση: Πέτρος Μαλονκάτος
© Για την έκδοση στα ελληνικά, Εκδόσεις Κέδρος Α.Ε., 2021

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.
Γ. Γενναδίου 3
Αθήνα 106 78
τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655
www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr
e-mail: books@kedros.gr

1

Στο Τουρίνο έφτασα με τα τελευταία χιόνια του Γενάρη σαν να 'μουν κανένας μπεχλιβάνης ή γυρολόγος με μαντολάτο. Μόνο σαν είδα τα περιπτερά και τις λάμπες της ασετυλίνης με την άσπρη φλόγα κάτω απ' τις στοές θυμήθηκα πως έχουμε καρναβάλια· αλλά δεν είχε ακόμα νυχτώσει και πήγα με τα πόδια στο ξενοδοχείο απ' το σταθμό, ρίχνοντας ματιές στα πεταχτά κάτω απ' τις αψίδες και πάνω απ' τα κεφάλια του κόσμου. Ο τσουχτερός αέρας μου βελόνιαζε τα πόδια, κι όπως ήμουν κουρασμένη, κουκουλώθηκα μέσα στη γούνα μου και χάζευα μπρος στις βιτρίνες, αφήνοντας τον κόσμο να σκοντάφτει πάνω μου. Αναλογιζόμουν πόσο μάκραιναν τώρα οι μέρες και πως κομματάκι ήλιος θα στέγνωνε σε λίγο τη λασπουριά και θ' άνοιγε την πόρτα στην άνοιξη.

Έτσι ξαναείδα το Τουρίνο, μέσα στο μούχρωμα, κάτω απ' τις στοές. Όταν μπήκα στο ξενο-

δοχείο, το μόνο που ήθελα ήταν να κάνω ένα ζεστό μπάνιο, να πλαγιασώ και να τον πάρω ως το πρωί. Αφού μάλιστα θα έμενα στο Τουρίνο κάμποσο καιρό.

Δεν τηλεφώνησα σε κανέναν, κανείς δεν ήξερε πως έμενα σ' αυτό το ξενοδοχείο. Μήτε ένα μπουκέτο λουλούδια δε με περιέμενε. Τριγύριζα μέσα στο δωμάτιο κι η καμαριέρα που μου ετοίμαζε το μπάνιο φλυαρούσε, σκυμμένη πάνω απ' την μπανιέρα. Ένας άντρας, ένας καμαριέρης, δε θα έκανε ποτέ κάτι τέτοιο. Της είπα να φύγει πως θα τα καταφέρω μονάχη μου. Η κοπέλα κάτι μουρμούρισε, στάθηκε μπρος μου και τα χέρια της έτρεμαν. Τότε τη ρώτησα από πού κατάγεται. Κοκκίνισε ξαφνικά κι αποκρίθηκε πως είναι από τη Βενετία.

– Το κατάλαβα από τον τόνο της ομιλίας σου, είπα. Εγώ είμαι από το Τουρίνο. Θα 'θελες να γυρίσεις στον τόπο σου, δεν είναι;

Έκανε «ναι» με το κεφάλι, ζωηρά.

– Σκέψου λοιπόν πως εγώ μόλις τώρα γύρισα στον τόπο μου, είπα. Μη μου χαλάς την ευχαρίστηση.

– Με συγχωρείτε, έκανε εκείνη. Μπορώ να φύγω;

Μόνη μέσα στο χλιαρό νερό, έκλεισα τα μά-

τια γιατί με πονούσαν από το μάταιο λέγε λέγε. Όσο αποδείχνω στον εαυτό μου πως το κουβεντολόι δε χρειάζεται, τόσο νιώθω την ανάγκη να μιλάω. Προπαντός ανάμεσα σε γυναίκες. Η κούρασή μου όμως και μια ελαφριά έξαιρη διαλύθηκαν γρήγορα μέσα στο νερό και θυμήθηκα την τελευταία φορά που είχα έρθει στο Τουρίνο, ήταν ακόμα πόλεμος, την άλλη μέρα από έναν αεροπορικό βομβαρδισμό: οι σωλήνες είχαν κρεπάρει, δεν είχε μπάνιο. Σκέφτηκα μ' ευχαρίστηση: Όσο μπορείς και κάνεις ένα μπάνιο, η ζωή αξίζει τον κόπο.

Ένα μπάνιο κι ένα τσιγάρο. Ενώ κάπνιζα, ζυγιάζοντας το χέρι πάνω απ' τον αφρό του νερού, σύγκρινα το μπάνιο αυτό, που παρατραβούσε και τώρα μ' αποκοίμιζε, με τις συναρπαστικές μέρες που είχα ζήσει, με το βουητό από τ' αμέτρητα λόγια, με τις ανυπόμονες επιθυμίες μου, με τα σχέδια που είχα πάντα πραγματοποιήσει: απόψε κατεβήκαν όλα μέσα σ' αυτή την μπανιέρα κι αυτή την ευχάριστη ζεστασιά. Άραγε στάθηκα φιλόδοξη; Είδα τις φιλόδοξες φάτσες να περνούν μπρος απ' τα μάτια μου: χλομά, σημαδεμένα, συσπασμένα πρόσωπα – ξεσφιγγόταν ποτέ κανένα τους, ας ήταν και για μια ήρεμη ώρα; Όταν σε τσιγκλά η φιλοδοξία δεν ξετε-

ντώνεσαι, ακόμα κι αν πεθαίνεις. Μου φάνηκε πως ποτέ μου δεν είχα ξελασκάρει ούτε στιγμή. Μπορεί πριν από είκοσι χρόνια, όταν ήμουν ακόμα κοριτσάκι κι έπαιζα μέσα στους δρόμους περιμένοντας με χτυποκάρδι να φτάσει ο καιρός των κομφετί, με τα περίπτερα και τις μάσκες, μπορεί τότε να ήμουν ικανή να ξελασκάρω. Μα, στα χρόνια εκείνα, καρναβάλι σήμαινε μονάχα ξύλινα αλογάκια, μαντολάτο και χαρτονένιες μουτσούνες. Αργότερα ήρθε η λαχτάρα να βγω πιο έξω, να δω το Τουρίνο, να τρέξω μέσα του· τότε ήταν που αρχίσαμε να το σκάμε στα δρομάκια με την Καρλότα και τ' άλλα κορίτσια, και τι χτυποκάρδι όταν νιώσαμε πως κάποιος μας πήρε το κατόπι για πρώτη φορά: όλη τούτη η αθωότητα είχε πάρει τέλος. Παράξενο! Το βράδυ της Πέμπτης πριν απ' τη Σαρακοστή που χειρότερησε ο πατέρας λίγο πριν να πεθάνει. Έκλαψα θυμωμένη και τον μίσησα, σκεφτόμουν τη γιορτή που έχανα. Μόνο η μητέρα με κατάλαβε το βράδυ εκείνο, με πήρε στο ψιλό και μου είπε να φύγω μέσα απ' τα πόδια της και να πάω να κλάψω στην αυλή μαζί με την Καρλότα. Μα εγώ έκλαιγα γιατί η ιδέα πως θα πέθαινε ο πατέρας με τρώμαζε και μ' εμπόδιζε να ξεχαστώ μέσα στο καρναβάλι.

Χτύπησε το τηλέφωνο. Δε σάλεψα από την μπανιέρα γιατί ευχαριστιόμουν το τσιγάρο μου. Θαρρώ πως ήταν ίσως εκείνο το βράδυ που για πρώτη φορά κατάλαβα πραγματικά πως αν ήθελα να κάνω κάτι, να κερδίσω κάτι απ' τη ζωή, έπρεπε να μη δεθώ με κανέναν, να μην εξαρτηθώ από κανέναν, όπως είχα δεθεί μ' αυτό τον πληχτικό πατέρα. Το είχα πετύχει αυτό, και τώρα η μόνη μου απόλαυση ήταν να διαλυθώ μέσα στο χλιαρό νερό και να μην απαντήσω στο τηλέφωνο.

Ύστερα από λίγο έπιασε να κουδουνίζει πάλι, πειραγμένο, φαίνεται. Βγήκα απ' το νερό, μα δεν αποκρίθηκα. Σκουπίστηκα αργά, κάθισα με το μπουρνούζι κι έπιασα ν' αλείφω με κρέμα του προσώπου γύρω γύρω το στόμα μου, όταν χτύπησαν την πόρτα.

- Ποιος είναι;
- Ένα σημείωμα για την κυρία.
- Είπα πως δεν είμαι εδώ.
- Ο κύριος επιμένει.

Σηκώθηκα και γύρισα το κλειδί. Η αυθάδικη Βενετσιάνα μού έδωσε το σημείωμα. Του έριξα μια ματιά και είπα:

- Δε θέλω να τον δω. Μπορεί να ξανάρθει αύριο.

- Η κυρία δε θα κατέβει;

Ένωσα το πρόσωπό μου μπλαστρωμένο, μήτε τα φρύδια δε θα κατάφερα να σουφρώσω. Είπα:

- Δε θα κατέβω. Θέλω τσάι. Πες του αύριο το μεσημέρι.

Όταν έμεινα μόνη, σήκωσα το ακουστικό και το απίθωσα πλάι στο τηλέφωνο, αμέσως όμως αποκρίθηκαν απ' το γραφείο. Η φωνή σερνόταν απελπισμένα πάνω στο τραπέζι, σαν ψάρι έξω απ' το νερό. Τότε κάτι φώναξα μέσα στο τηλέφωνο, χρειάστηκε να τους πω ποια είμαι και πως θέλω να κοιμηθώ. Μου ευχήθηκαν καληνύχτα.

Μισή ώρα αργότερα η καμαριέρα δεν είχε γυρίσει ακόμα. Αυτά τα πράγματα μόνο στο Τουρίνο μπορούν να γίνουν, σκέφτηκα. Έκανα κάτι που δεν είχα ξανακάνει, σαν να 'μουν κανένα χαζοκόριτσο. Τυλίχτηκα στη ρόμπα μου και μισάνοιξα την πόρτα.

Στον όχι και πολύ συγυρισμένο διάδρομο, μερικοί άνθρωποι - υπηρέτες, πελάτες, η αυθάδικη καμαριέρα μου - στριμώχνονταν μπρος σε μια πόρτα. Κάποιος ξέσπασε λέγοντας κάτι με χαμηλή φωνή.

Τότε άνοιξε η πόρτα διάπλατα, κι αργά και πολύ προσεχτικά δυο νοσοκόμοι έβγαλαν έξω

ένα φορείο. Όλοι σώπασαν και κάμαν τόπο. Πάνω στο φορείο ήταν πλαγιασμένη μια κοπέλα με πρησμένο πρόσωπο κι άταχτα μαλλιά, δίχως παπούτσια, μα φορούσε μια βραδινή τουαλέτα από μπλε τούλι. Αν και τα χείλια και τα βλέφαρά της μέναν ασάλευτα, μπορούσες να φανταστείς πως το πρόσωπό της θα είχε μια εύθυμη έκφραση. Μηχανικά κοίταξα κάτω απ' το φορείο να δω αν έσταζε αίμα. Πρόσεξα τα πρόσωπα – ήταν τα συνηθισμένα, ένα με σφιγμένα χείλια, ένα άλλο με κυνικό χαμόγελο. Τσάκωσα τη ματιά της καμαριέρας μου – έτρεχε πίσω από το φορείο. Εκεί ακούστηκε πάνω απ' τα χαμηλά μουρμουρητά των μαζωμένων, ανάμεσά τους ήταν και μια γυναίκα με γούνα που έστριβε τα χέρια της, η φωνή ενός γιατρού· βγήκε από την πόρτα σκουπίζοντας τα χέρια του και τους είπε πως δεν έχουν καμιά δουλειά και πρέπει να μην κλείνουν το δρόμο.

Το φορείο χάθηκε κάτω στις σκάλες, άκουσα κάποιον να λέει: «Ίσα, πιο μαλακά!» Κοίταξα πάλι την καμαριέρα μου. Είχε τρέξει κιόλας σε μια καρέκλα στην άκρη του διαδρόμου και γύριζε με το δίσκο του τσαγιού.

– Την πήραν αναισθητη την κακομοίρα την κοπέλα, είπε μπαίνοντας στο δωμάτιο.

Μα τα μάτια της λάμπανε και δεν μπορούσε να κρατηθεί. Μου τα είπε όλα. Η κοπέλα είχε μπει στο ξενοδοχείο το πρωί – γύριζε μόνη από ένα πάρτι, ένα χορό. Κλειδώθηκε στο δωμάτιό της· όλη τη μέρα δε σάλεψε. Κάποιος είχε τηλεφωνήσει· άνθρωποι τη γύρευαν· ένας αστυφύλακας άνοιξε την πόρτα. Η κοπέλα στο κρεβάτι, πέθανε.

Η καμαριέρα συνέχισε:

– Να φαρμακωθεί μέσα στο καρναβάλι, τι ντροπή! Κι οι δικοί της είναι πλούσιοι... Έχουν ένα όμορφο σπίτι στην Πιάτσα ντ' Άρμι. Αν ζήσει, θα είναι θαύμα...

Της είπα πως ήθελα κι άλλο νερό για το τσάι. Και να μη χασομερήσει στις σκάλες αυτή τη φορά.

Μα εκείνη τη νύχτα δεν κοιμήθηκα όπως είχα ελπίζει, και στριφογυρίζοντας στο κρεβάτι μου ερχόταν να βαρέσω το κεφάλι μου στον τοίχο γιατί έβγαλα τη μύτη μου στο διάδρομο.

2

Την άλλη μέρα μού φέραν ένα μπουκέτο λουλούδια, τους πρώτους νάρκισσους. Χαμογέλασα γιατί σκέφτηκα πως στο Τουρίνο δε μου είχανε στείλει ποτέ λουλούδια. Μα τούτα δεν έρχονταν απ' το Τουρίνο. Η παραγγελία δόθηκε από εκείνον τον γκιόνη το Μαουρίτσιο που σκέφτηκε να μου κάνει μια έκπληξη μόλις θα έφτανα. Να όμως που το πράγμα δεν πέτυχε. Αυτά συμβαίνουν και στη Ρώμη, σκέφτηκα. Φαντάστηκε το Μαουρίτσιο, άκεφο, να τριγυρίζει άσκοπα στη Βία Βένετο ύστερα που μ' αποχαιρέτησε και, ανάμεσα στον τελευταίο καφέ και στο πρώτο απεριτίφ, να γράφει το τηλεγράφημα για τα λουλούδια.

Αναρωτήθηκα αν η κοπέλα χτες είχε λουλούδια στο δωμάτιό της. Υπάρχουν άραγε άνθρωποι που βάζουν γύρω τους λουλούδια πριν να πεθάνουν; Είναι ίσως ένας τρόπος για να κρατήσεις το κουράγιο σου. Η καμαριέρα πήγε να φέρει

ένα βάζο, κι όπως με βοηθούσε να σιάξω τους νάρκισσους μου είπε πως οι εφημερίδες δε γράφαν τίποτα για την απόπειρα αυτοκτονίας.

- Ποιος ξέρει πόσα θα πλήρωσαν για να το σκεπάσουν. Την πήρανε σε ιδιωτική κλινική... Χτες τη νύχτα έγινε έρευνα. Πρέπει κάποιος άντρας να είναι ανακατωμένος... Θα 'πρεπε να υπάρχει νόμος όταν ένα κορίτσι το...

Εγώ είπα πως ένα κορίτσι, που ξενυχτάει σε πάρτι κι αντί να γυρίσει σπίτι του πάει σε ξενοδοχείο, θα 'πρεπε να είναι σε θέση να προστατέψει τον εαυτό του.

- Ναι, είπε αγαναχτισμένη, το λάθος είναι των μανάδων. Γιατί δε συνοδεύουν τις κόρες τους;

- Οι μανάδες; ρώτησα. Μα οι κοπέλες αυτές ήταν πάντα με τις μανάδες τους, ανατράφηκαν πάνω στα πούπουλα, τον κόσμο τον είδαν πίσω απ' τα τζάμια. Κι ύστερα, όταν χρειαστεί να ξεμπλέξουν από κάποια ζημιά, δεν ξέρουνε πώς και μπερδεύονται χειρότερα.

Πάνω σ' αυτό η Μαριούτσα γέλασε, σαν να 'θελε να πει πως εκείνη ήξερε πώς να ξεμπλέκει απ' τις ζημιές. Την έδωξα και ντύθηκα. Η ατμόσφαιρα στο δρόμο ήταν κρύα και καθαρή. τη νύχτα είχε βρέξει και τώρα ο ήλιος έμπαινε

κάτω απ' τις στοές. Το Τουρίνο έμοιαζε σαν καινούργια πόλη, μια πόλη που μόλις χτίστηκε κι οι άνθρωποι που πηγαиноέρχονταν ήταν σαν να καθυστέρησαν από κάποιο απρόοπτο, σαν να της έβαζαν τις τελευταίες πινελιές. Περιπάτησα κάτω απ' τα σπίτια στο κέντρο της πόλης, κοιτάζοντας τα μεγάλα καταστήματα που περιμέναν τους πρώτους πελάτες. Καμιά απ' αυτές τις βιτρίνες και τις επιγραφές δεν ήταν σεμνή και γνώριμη, όπως τις θυμόμουν, μήτε τα καφενεία, μήτε οι κασιέρες, μήτε τα πρόσωπα. Μονάχα ο ήλιος που κατέβαινε λοξά κι ο υγρός αέρας δεν είχαν αλλάξει.

Κανείς δε σεργιανούσε· όλοι μοιάζαν να βιάζονται. Οι δρόμοι δεν ήταν για να ζεις εκεί, αλλά μόνο για να φεύγεις μέσα τους. Σκέψου πως άλλοτε, όταν περνούσα απ' αυτές τις κεντρικές λεωφόρους με το μεγάλο κουτί πάνω στα χέρια, μου φαίνονταν σαν βασίλειο ξέγνοιαστων ανθρώπων σε διακοπές, απαράλλαχτα όπως φανταζόμουνα τότε τις λουτροπόλεις. Όταν πολύ θέλεις κάτι, το βλέπεις παντού. Κι όλα τούτα που είχα επιθυμήσει και τ' απόχτησα δε σημαίνουν τίποτ' άλλο από βάσανα και γδαρμένα καλάμια. Τι να λαχταρούσε αυτό το κουτό κορίτσι που κατάπιε το βερονάλ; ρωτήθηκα. Ένας

άντρας ήταν ανακατωμένος... Τα κορίτσια είναι κουτά. Η Βενετσιάνα μου είχε δίκιο.

Μπήκα στο ξενοδοχείο κι είδα μπρος μου το ισχνό, αναπάντεχο πρόσωπο του Μορέλλι. Τον είχα ξεχάσει, αυτόν και το σημείωμά του.

- Πώς με βρήκες; είπα γελώντας.

- Δεν είναι δύσκολο. Περίμενα.

- Όλη τη νύχτα;

- Όλο το χειμώνα.

- Πάει να πει πως σου μένει πολύς καιρός.

Είχα δει αυτό τον άντρα πάντα με μπανιερό στις πλαζ όπου σύχναζαν οι κοσμικοί της Ρώμης. Πάνω στ' αδύνατο στήθος του είχε τρίχες, γκριζες, σχεδόν άσπρες. Τώρα όμως η μεταξωτή γραβάτα και τ' ανοιχτόχρωμο σακάκι του τον άλλαζαν ολότελα.

- Το ξέρεις πως είσαι νέος, Μορέλλι; του είπα.

Υποκλίθηκε και με κάλεσε να φάμε.

- Δε σου είπανε χτες πως δε βγαίνω;

- Τότε ας φάμε εδώ, είπε.

Δεν τους βρίσκω καθόλου δυσάρεστους αυτούς τους άντρες που αστειεύονται και σε διασκεδάζουν δίχως να γελούν ποτέ τους. Σε κάνουν να αισθάνεσαι άτολμη, κι επομένως να νιώθεις ασφαλισμένη μαζί τους.

- Δέχομαι, του είπα. Με τη συμφωνία να μου

πεις κάτι διασκεδαστικό. Πώς πάει το καρναβάλι;

Όταν καθίσαμε, δε μίλησε για το καρναβάλι. Δε μίλησε μήτε για τον εαυτό του. Δίχως να χαμογελάσει, διηγήθηκε μια μικρή ιστορία για ένα σαλόνι του Τουρίνου – είπε και τ' όνομα: της αριστοκρατίας – όπου κάποιοι σπουδαίοι κύριοι ενώ περίμεναν την οικοδέσποινα πιάσαν και γδύθηκαν κι έμειναν με τα σώβρακα κι ύστερα κάθισαν στις πολυθρόνες και κάπνιζαν κουβεντιάζοντας. Η οικοδέσποινα, αφηνδιασμένη, πίστεψε στα σίγουρα πως αυτό το καραγκιοζιλίκι ήταν κάποια καινούργια μόδα, μια δοκιμασία του πνεύματος, και κάμπωση ώρα στεκόταν εκεί και χωράτευε με τους καλεσμένους της.

– Όπως βλέπεις, Κλέλια, είπε ο Μορέλλι, το Τουρίνο είναι μια γριά πόλη. Οπουδήποτε αλλού, τέτοια φάρσα θα την έκαναν τα παιδιά, σπουδαστές, νέοι που μόλις άνοιξαν το πρώτο γραφείο τους ή πρωτοδιορίστηκαν σε κυβερνητική θέση. Εδώ, εντούτοις, ηλικιωμένοι άνθρωποι, κομμαντατόροι και συνταγματάρχες, κάνουν τέτοια αστεία. Είναι μια πόλη γεμάτη ζωή...

Κράτησε δίχως έκφραση το πρόσωπό του κι έσκυψε μπρος ψιθυρίζοντας: